

LWÓW NASZ!

OBRONA LWOWA 1918 II

„ARMA“

FABRYKA BRONI i MASZYN

SPÓŁKA AKCYJNA

we Lwowie, Pl. Bema 3 — Tel. 902

5 hal fabrycznych, 320 robotników, maszyn 176, 12 motorów elektr. o mocy 85 KW.

Wyrabia w dziale maszynowym wszelkie precyzyjne narzędzia tnące, jak kalibrowe rozwiertaki i gryzy profilowe; w dziale samochodowym wykonuje części składowe najbardziej skomplikowane; koła zębate i ich cementowania, oraz szlifowania części utwardzonych; w dziale budowlanym produkuje masowo zamki, okucia i sikawki pożarowe własnego typu; w dziale kuziennym wytwarza masowo wyroby kute w wykrojach.

Poza obowiązkową produkcją broni wojskowej wytwarza wyroby z zakresu broni myśliwskiej i pomocy łowieckiej oraz turystycznej:

1. 5-cio -strzałowe sztucze Mausera cal. 7.9 mm na oryg. am. Mausera;
2. pojedynki śrutowe dla straży leśnej, cal. 16 i 20;
3. floberty dalekonośne na amun. Sing le shot (Vierling) kal. 5.5 mm, model własny;
4. floberty 6 mm gwintowane na zwyczajną amun. Short i Long Riffle H. 22;
5. floberty 9 mm;
6. floberty dzieciinne 6 i 9 mm (model własny);
7. wszelkiego rodzaju łapki na wilki, lisy, kuny, wydry i jastrzębie oraz kosze na jastrzębie;
8. noże myśliwskie.

Wykonanie broni zwyczajne i luksusowe.

Broń wychodząca z fabryki ostrzelana jest w strzelnicy własnej co do celności strzału i wytrzymałości materiału (wysokie ciśnienie).

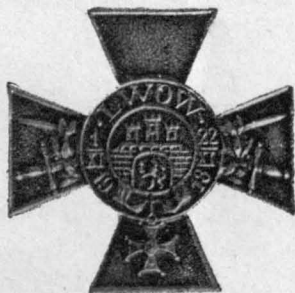
Wyroby z zakresu pomocy turystycznej:

Oryginalne tatrzańskie siekiery i czekany, wykonane z najlepszych gatunków stali według wzorów norweskich

LWÓW NASZ

OBRONA LWOWA W 1918 R.

W OBRAZACH

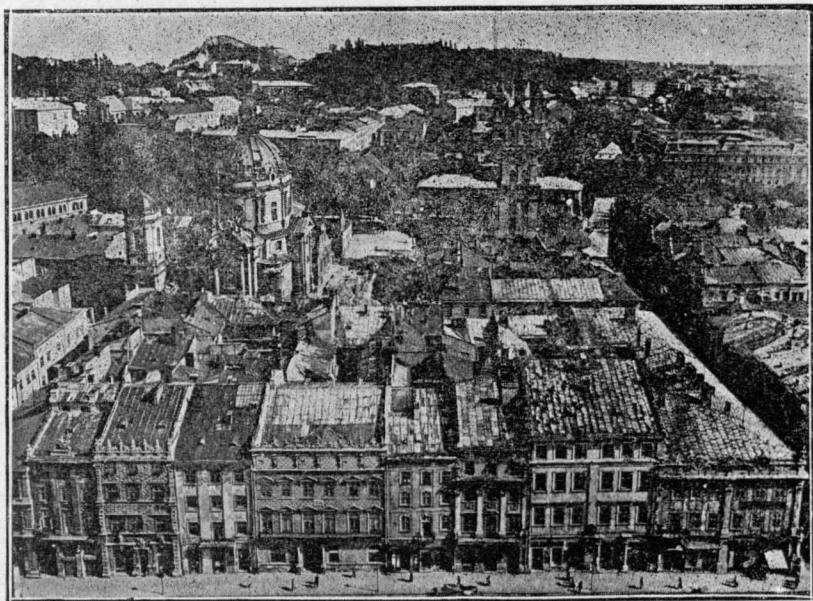
*Prezent od Emila Bieleckiego
kierownika muzeum w Poznaniu.*

NAKŁADEM PANTEONU POLSKIEGO
POD RED. Z. ZYGMUNTOWICZA
LWÓW, LISTOPADA 81 — TEL. 22-90

Z. Zygmunowicz

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

Z drukarni Szyjkowskiego we Lwowie, ulica Zimorowicza 1. 14 — Telefon Nr. 7-40
Klisze wykonane w Zakładzie Graficznym „ARS” we Lwowie, ul. Sykstuska 1. 32

Ogólny widok Lwowa

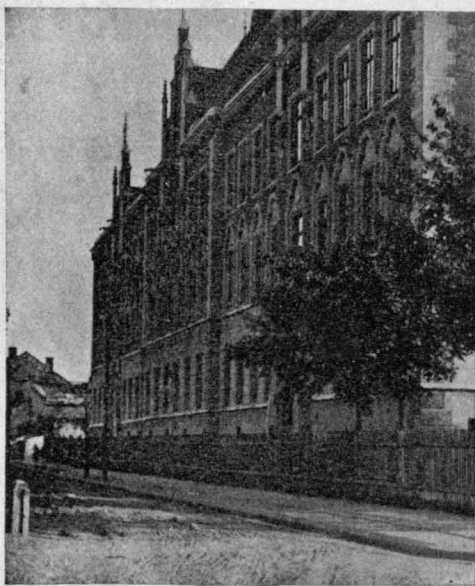
SEMPER FIDELIS Lwów, przygotowywał się jesienią 1918 r. do uroczystego powrotu pod skrzydła Orła Białego. Legioniści i Peowiaci ściągali się ze wszystkich stron i organizowali Komendę i oddziały wojskowe w mieście.

Na czele P. O. W. (Polska Org. Wojsk.) stał w ostatnim czasie por. Ludwik de Laveaux, legionista, czwartak.

Drugą legionową organizację P. K. P. (Polski Korpus Pośilkowy) prowadził kpt. A. Kamiński, legionista, czwartak.

Pozatem oficerowie-legioniści mjr. Śniadowski, kpt. Pieracki i inni tworzyli organizację niezależnych legionistów.

Na czele P. K. W. = (Polskie Kadry Wojskowe) zorganizowanych w ostatnich dniach, stał kpt. Czesław Mączyński.

Szkoła Sienkiewicza
ul. Białystok / Sybiraków

Ppor. Andrzej Bataglia

Śp. podch. W. Kolbuszowski

Przejęcie miasta przez Polską Komisję Likwidacyjną miało się odbyć oficjalnie dnia 1-go listopada 1918 r. Tymczasem coraz częściej dochodziły wieści o przygotowaniach Rusinów, którzy przy pomocy Austriaków zamierzali zająć Lwów i Małopolskę Wschodnią. Legjoniści pospiesznie przygotowywali się do czynu. Polskie sfery polityczne nie zgodziły się na zajęcie miasta dnia 31 października 1918 r. przez oddziały polskie. Wycofano pasterunki P. O. W.

W nocy 31 na 1 listopada miasto zostało obsadzone przez Rusinów.

Polskie organizacje wojskowe połączyły się i wybrały Komendę Naczelną z kpt. Cz. Mączyńskim na czele.

Wysłany na zwiady ppor.

Por. L. de Laveaux

Kpt. A. Kamiński

Andrzej Bataglia — pierwszy ginie w nocy 31-go na 1 listopada od kuli wrażej.

Nad ranem 1 listopada padają pierwsze strzały. Ppor. Feliks Daszyński, pierwszy odstrzeliwuje się na ulicy Batorego.

W górnej części miasta od rana wywiązują się sporadyczne starcia, uwieńczone zdobyciem broni. Główny punkt koncentracyjny — Szkoła Sienkiewicza, gdzie broni się kapitan Trzeźniowski, a także Dom Techników, gdzie por. Wasilewski z powiakami po rozbrojeniu posterunków w szpitalu na Technice stworzył silną

placówkę. Komenda organizuje biura zaciągowe w całym mieście.

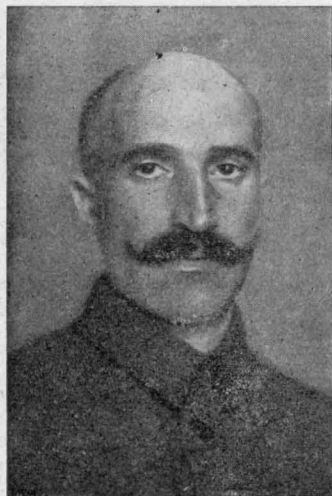
2 XI. Zdobycie magazynów broni.

Plk M Sniadowski

Zajęcie Dworca głównego. Ciągłe zyskiwanie na terenie w górnej części miasta. Z Rzęsny ściągają się pierwsze armaty. — Chwilowe zawieszenie broni.

3 XI. Rozszerzenie terenu pol-

Kpt. Czesław Mączyński

skiego: Technika-Cerkiew Jura, Gródeckie po koszarę Ferdynanda-Ogród Jezuicki-ul. Sapiehy do końca Wuleckiej. Zajęcie lotniska. Komenda mobilizuje mężczyzn do 45 roku życia. Największa w czasie całej obrony Lwowa, bitwa i obrona głównego dworca kolejowego. Ginie tu of. Kolbuszowski, ranni oficerowie Jankowski i Zygmuntowicz, odznaczyli się ofic. Siemaszko, Nitman i Hanak.

4 XI. Zdobycie Góry Stracenia, wciągnięcie w nasz teren Szkoły Kadeckiej. Podział terenu polskiego na 5 sektorów. I. sektor: Potockiego, Lenartowicza, Pełczyńska, komendant: por. dr. Bujalski, por. Dzeduszycki; II. sektor: Nowy Świat, Karpińskiego, Mickiewicza, por. Świeżawski; III. sektor: Na Błonie, plac Bilczewskiego, Leona Sapiehy, kpt. Łodziński, rtm. Cieński; IV. sektor: Gró-

Ppor. Feliks Daszyński

Ś. p. Kpt. Tatar-Trzeźniowski

decka, Na Błonie, kpt. Majewski, kpt. Pieracki; V. sektor: Gródecka, Potockiego, kpt. Baczyński. Sektory tworzą dwie grupy. Komendantem I. grupy kpt. Tatar-Trzeźniowski, komendantem II. grupy kpt. Boruta-Spiechowicz. Siedziba głównej komendy przy ul. Grunwaldzkiej.

5 i 6 XI. Walki na całym froncie. Zajęcie szturmem poczty. Liczba jeńców wzrosła do 200. Zdobyte budynku Dyrekcji Policji, Walka pod Kulparkowem. Zdobyto 15 karabinów maszyn.,

Dworzec główny w czasie walk 1918 r.

IV Odcinek, Ppor. E. Łoziński i śp. podch. W. Siemaszko

Por. W. Jankowski

Por. Z. Zygmuntowicz

7 i 8 XI. Opanowanie Skniłowa. Zdobycie tam 12 armat i pociągu amunicyjnego. Walki w dzielnicy Żółkiewskiej i Zamarynowskiej. Krwawe walki w ogrodzie Jezuickim. Obsadzenie kościoła św. Anny.

9 i 10 XI. Ataki ruskie na ul. Mickiewicza i na Dyrekcję kolejową. Ostrzeliwanie koszar Ferdynanda i Cytadeli przez naszą artylerię.

11 XI. Zajęcie przez nasze oddziały ulic Jachowicza i Rappaporta. Ostrzeliwanie szpitala na Technice przez Rusinów. Zdobycie Rudna i Zimnej Wody. Lotnicy obrzucili bombami baterię nieprzyjacielską na W. Zamku.

12 XI. Ataki ruskie na Wulkę i Szkołę Kadecką. Walki w dzielnicy Janowskiej. Walki kpt. Boruty pod Kulparkowem.

Ś. p. ppor. T. Hanak

Por. dr. T. Nittman

13 XI. Odparcie ataków ruskich między rogatką wulecką a stacją kulparkowską, w Hołosku Wielkim i na Górze Stracenia.

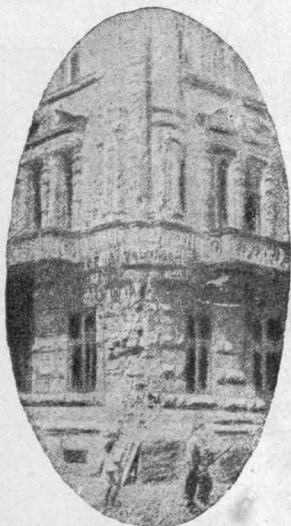
14 XI. Odparcie ataku ruskiego od strony Cytadeli i na Szkołę Kadecką. Artylerja ruska silnie ostrzeliwuje polską część miasta,

15 XI. Powtórnie odparty atak na Szkołę Kadecką. Zajęcie ulicy Zygmuntońskiej i obiektów w koszarach Ferdynanda. Baterje ruskie na Zamku zmuszone do milczenia.

16 XI. Ponowne zwycięskie walki na odcinku Szkoły Kadeckiej. Odebranie elektrowni na Persenkówce.

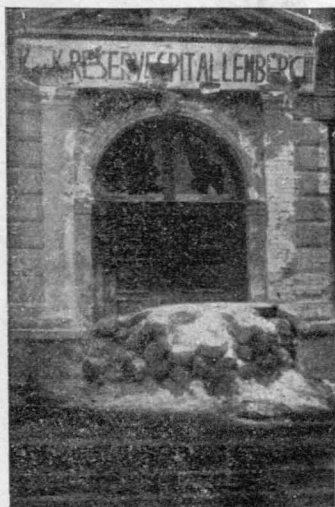
Ś. p. kpt. „Wiktor“ Ludwik Kopeć

Róg gmachu poczty

Danuta Kolbuszowska, Obr. Lwowa

Reduta Piłsudskiego

Ś. p. Kpt. W. Stark

Por. R. Wasilewski

17 XI. Najsilniejszy atak na Szkołę Kadeczką po 4-godzinnem przygotowaniu artylerji, załamuje się pod murami Szkoły Kadeckiej wskutek kontrataku załogi.

18 XI. Zawieszenie broni, a 19-go XI. przedłużenie zawieszenia broni o 24 godzin do 21 XI. do godz. 6-tej rano „celem dania możności delegatowi Rządu francuskiego porozumienia się z obu walczącemi stronami“.

20 XI. Zawieszenie broni. O godzinie 4 po południu pierwsze pociągi z odsieczą, wysłane na rozkaz Naczelnego Wodza J. Piłsudskiego, na dworcach czerniowieckim.

21 XI. O godzinie 6 rano rozpoczęcie generalnej ofensywy polskiej. Walki trwają przez cały dzień i całą

Kpt. Boruta-Spiechowicz

noc pod wodzą ppulk. Tokarzewskiego, który też oswo-bodził miasto. Przybył gen. Roja.

Dnia 22 XI. o godzinie 6-tej rano zostało opanowane miasto w całości. Rusini uciekli w kierunku półn.-wschodnim.

W sztabie Naczelnej Komendy we Lwowie, pracowali poza kom. kpt. Mączyńskim, jako zastępca kpt. leg. Nilski-Łapiński, szefem sztabu kpt. Dr. Jakubski (leg.), ofic. oper. leg. Aleksander Rutkowski, refer. broni por. Adam Pruchnik z (Wolności), ref. techn. por. Tadeusz Kudelski (POW), Nacz. lekarzem i aprow. Dr. Węgrzynowski (PKW), adju-tantami ppor. Garbień (PKW) Borkowski i Ołowski (POW), Dr. Mejbaum prowadził dzien-nik działań bojowych, ppor. Siesleski (POW) komp. szta-

bową. Później weszli do Komendy: mjr. Kmita-Stasiniewicz of. informacyjny, kpt. de Laveaux (leg.),

mjr. Kmita-Stasiniewicz of. Browiński, kpt Z. Pieracki, Dr. Gluziński, por. Ajdukiewicz (leg.), por. Sokółowski i Hreniowski. Inż. Bac objął referat broni i amunicji.

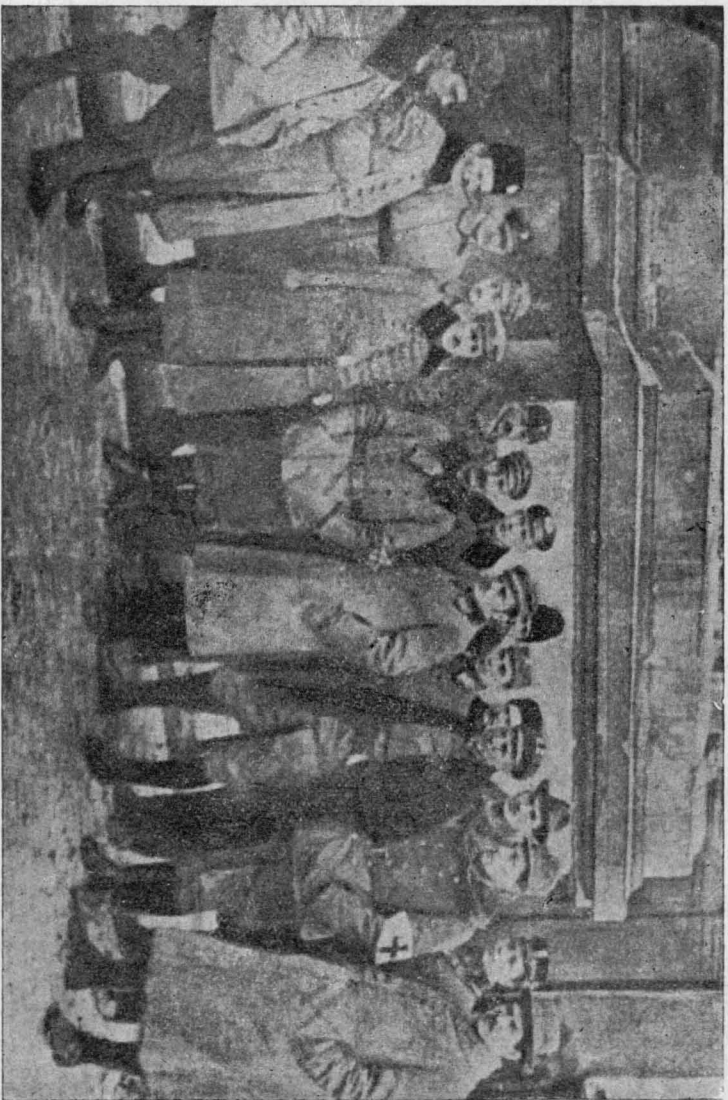
Walka o Lwów trwała do 22 listopada. Bronili go Legjoniści i Peowiacy, dzieci, starcy i kobiety z całego miasta. Kilkuset zabitych, przeszło 1000 rannych! Każda piędź ziemi zdobytą była na wrogu. Artylerja biła w tę „polską“ dzielni-

Por. B. Mond

Szkoła Kadecka

KOMENDA OBRONY LWOWA :

L. Gluziński, Dajczak, Bac, Steski, Niński-Lapiński, Kmita-Stasiniewicz, Mączyński, Ajdukiewicz, Dr. Jakubski,
Mejbaum, Borkowski, Browiński, Laveaux, Z. Pieracki, Dr. Węgrzynowski, Garbień, Rak-Rechowicz

cę, niszczyła domy i szpitale, lotnicy rzucali bomby, liczna piechota dniami całymi biła w piersi nielicznej garstki obrońców, głód i chłód dokuczał wszystkim — lecz nie przemógł wróg!

Miasto zostało polskiem!

Uchodząc podpalili Rusini gmach Sejmu przy ulicy Marszałkowskiej.

W mieście zostało kilkudziesięciu niewinnych zamordowanych. Wśród nich zginął ś. p. Adaś Michalewski, 14-letni dzieciak, zamordowany przez ruski patrol, pod bramą domu. Powodem tego był zardzewiały, stary rewolwer, którym bawił się śp. Michalewski.

Przy ul. Piastów zamordowany został dnia 14 listo-

Plk. Karasiewicz-Tokarzewski

Kpt. dr. A. Jakubski

pada znany przemysłowiec i obywatel śp. Józef Linttner, lat 56. Do domu jego wpadła zgraja uzbrojonych żołnierzy i bez najmniejszego powodu wystrzałem z karabinu pozbawiła go życia, rabując jego fabrykę i skład wędlin.

Ś. p. Leopold Miechoński, superarb. legionista II Bdy, zamordowany został dnia 6 listopada 1918 r. przy ul. Żółkiewskiej. Na widok legionisty, mimo, że był kaleką, „żołnierz“ ruski zabił go, a potem zamordował brata jego, ojca 70-letniego starca, matkę i siostrę. Pozostał najmłodszy 13-letni braciszek, któremu dca patrolu kazał kopać grób na dziedzińcu.

Ś. p. por. Wołak,
obok ś. p. ppor. Fiala
pod Betoniarnią

Pałace się skrzydło
Sejmu we Lwowie
w 1918 r.

Pozatem zostali zamordowani: Anisino Michał, leg. czwartak, przy ul. Fredry wraz z synem, żoną i córką; Inż. Butler Zygmunt, przy ul. Listopada; ks. Czyżewski Wincenty, Gerstman Leopold, kier. szkoły, Hubisch Jakób, nacz. gminy wszyscy w Sokolnikach; Kuhn Emil, leg.; Mozina Michał, leg.; Czeszak Marja l. 44, przy ul. Stryjskiej i wielu, wielu innych, zupełnie nieznanymi, niebiorącymi udziału w walkach.

Wśród tych, którzy krwią swoją zrosili ziemię rodzinnego grodu wymieniamy kilkunastu ledwie, innych bohaterów umieścimy w drugim albumie. Śp. Bursztyn Mieczysław, lat 49, urzęd. poczt. zginął pod Cytadelą, Jägerman Józef w parku Kościu-

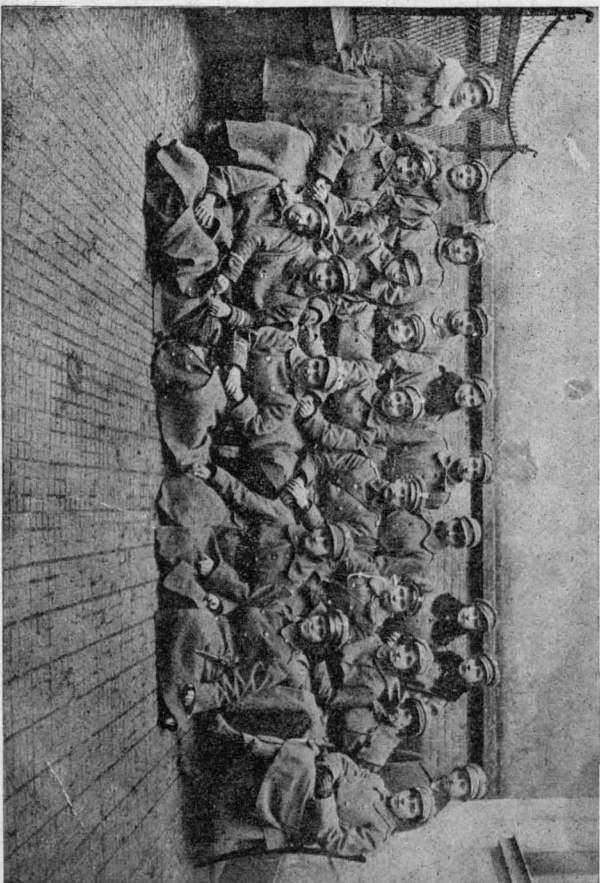

Kpt. dr. Aleksander Rutkowski

Kpt. Nilski-Łapiński

szki, Jabłoński Tadeusz, 13 letni uczeń, Pollak Henryk pod Cytadelą, Popowicz Zygmunt, technik w parku Kościuszki, Świszcz Kryspin, 58 lat, padł 3 listopada na IV. odcinku, Świtalski Stan., uczeń drukarski pod Kulparkowem, Wrotnowski Juljan, lat 40, urz. poczt., Ząbek, chłop ze Sokolnik w walce o stację radj., Kotowska Helena, urzęd. pocztowa na Zamarstynowie, Ruebenbauer Władysław, leg. I. Bdy, ciężko ranny w parku Kościuszki dnia 8 listopada, zmarł 20 grudnia 1918. Brat jego, Kazimierz, zginął na Bogdanówce 17-go kwietnia 1919 r., Riedl Stanisław, leg. I-szej

Legia Kobiet w Obronie Lwowa i Kresów

GEN. DYW. BOLESŁAW ROJA,

przybył na czele czwartaków dnia 21 listopada 1918 r. z odsieczą. Stoją od lewej: Of. leg. Piotrowski, śp. of. Jędrzychowski, Marjan Prosołowicz, Jancarz, Bronisław Pieracki, komendant IV. Odcinka, siedzą: gen. Roja i ppor. Ring

Bdy, ciężko ranny pod Skniłowem, umiera 31 grudnia w szpitalu na Technice, Estkowski Stan., leg. zginął 21 lutego 1919 r. pod Wołczuchami, W a g n e r Tadeusz Piotr, nauczyciel, zginął 17 listopada, odpierając atak na Szkołę Kadecką, S z a f r a ń s k i Bronisław, uczeń gimn., POWiak, z komp. Monda w obronie Lwowa, zmarł, zachorowawszy w polu na tyfus, Jurek

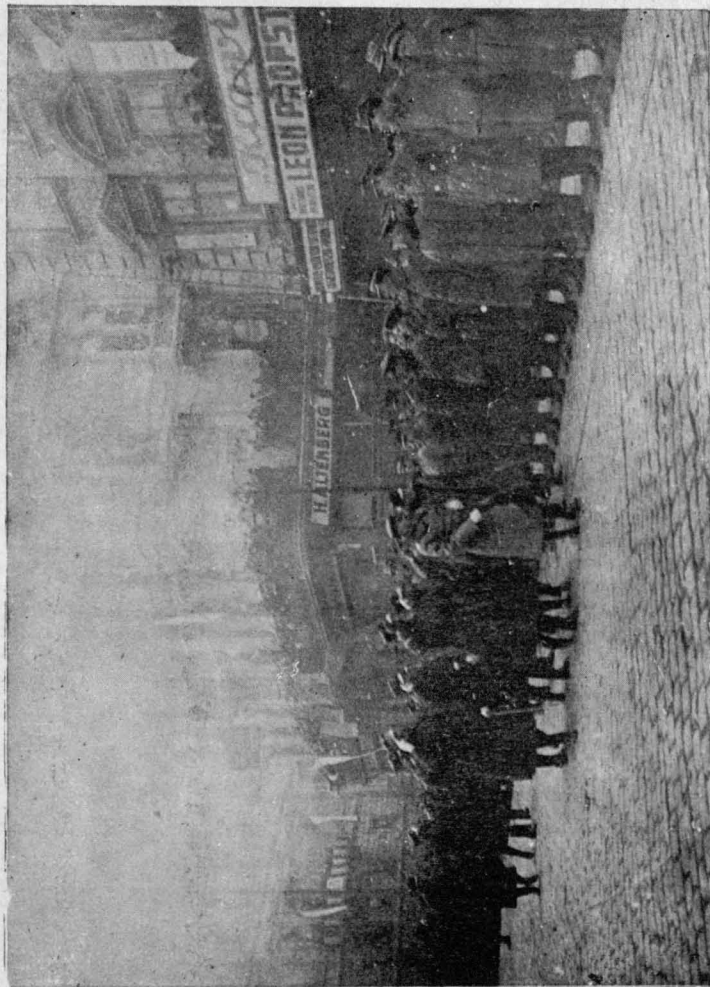
Bateria „Wicek“, wielce zasłużona w Obronie Lwowa
od lewej ppor. Zubczewski, Krasicki, por. Dr. Chrzanowski dca,
ppor. Sokołowski

B'itschan, miał lat 15, był uczniem VI klasy gimn. Biorąc udział w walkach dnia 20 i 21 listopada ginie na cmentarzu Łyczakowskim ugodzony ekrazytową kulą, Smyczynski Stanisław, sierżant I. Bdy leg., zginął pod Sichowem w kwietniu 1919 r., Jaszcz Tadeusz, student gimn., leg.. ciężko ranny 5 listopada na Wulce, zmarł w miesiąc później i wielu innych.

Cmentarz Obrońców Lwowa stał się polską Mekką, a groby Bohaterów naszych, to strażnice i granitowe fundamenty wielkości i całości Rzeczypospolitej.

Na wiosnę 1919 r., przybył Naczelny Wódz i zarządził przygotowanie do wielkiej akcji ofenzywnej, która w maju 1919 odrzuciła wroga wojska poza Bug i Zbrucz.

W r. 1920 w czasie 2-giej rocznicy Obrony Lwowa, przybył Naczelnik Państwa Józef Piłsudski do Lwowa i osobiście dekorował Miasto i Obrońców Orderem „Virtuti Militari“.

Naczelnik Państwa dekoruje w 1920 r. Miasto Lwów i Obrońców Lwowa orderem „Virtuti Militari“

Śp. Tadeusz Wagner

Śp. Leopold Miechoński

Śp. Bronisław Szafrński

Śp. Józef Lintner

Ś. p. Romek Felsztyn, uczeń gimnazjalny
zginął w Obronie Lwowa

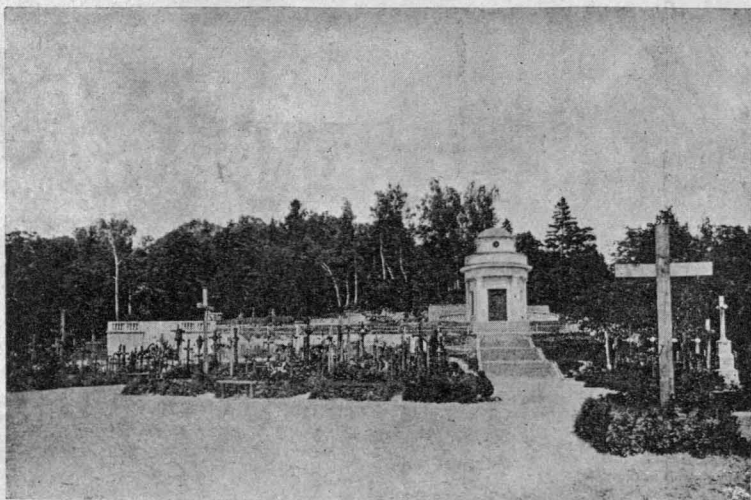
Ś. p. Jurek Bitschan

Ś. p. Władysław Ruebenbauer

Ś. p. Adaś Michalewski

Cmentarz Obrońców Lwowa

Lwów nasz!

Krew dzieci lwowskich nie poszła na marne!
Cześć Im!

* * *

Pośród wichrów i zamieci,
Pośród wycia, świstu kul
Bronią Lwowa polskie dzieci
Znosząc rany, śmierć i ból.

A gdy wokół grzmią armaty
Na placówce pełnim straż,
Nie porzucim swojskiej chaty
Bo Lwów był i będzie nasz!

Pieśń śpiewana przez Obrońców na nutę „Wołga — Wołga“ ułożona przez
Obrońcę Lwowa z IV odcinka słuch. med. R. Arendta, dziś znanego lekarza.

SUPERFOSFATY

kostne i mineralne, fosforowe i fosforowo-
azotowe o gwarantowanej zawartości

dostarcza na dogodnych warunkach kredytowych

„SUPERFOSFAT“

FABRYKI NAWOZÓW SZTUCZNYCH

Józefa i Karola Towarnickich

Spółka Akcyjna

LWÓW, ULICA KOPERNIKA L. 9 — Telef. Nr. 9-11.

MIEJSKI WARSZTAT NAPRAW INSTA-
LACYJ WODOCIĄGOWYCH DOMOWYCH

LWÓW, CZARNIECKIEGO 3

Telefon Nr. 176.

Telefon Nr. 176.

Magazyn broni, amunicji i przyb. myśliwskich
oraz warsztaty rusznikarskie

EUSTACHY DMYTRACH

LWÓW, ULICA LEGJONÓW L. 3 — — Telefon Nr. 32-46.

CIEKAWY KSIĄŻKI

Plk. W. HUPERT

OPERACJE WOJNY ŚWIATOWEJ

Z 23 szkicami najważniejszych bitew.

Cena zł. 8—

Jest to pierwsza polska książka, przedstawiająca historię przygotowań i przebiegu walk na poszczególnych frontach w czasie Wielkiej Wojny, pisana r. dzwycząj żywo i barwnie.

B. OSTROWSKA

BOHATERSKI MIS

Wydanie IV, ilustrowane, w druku.

Bardzo ciekawa opowieść, osnuta na tle wojny światowej, stanowi interesującą lekturę tak dla młodzieży, jak dla dorosłych. Krytyka literacka przyjęła ją z największymi pochwałami, a Min. W. R. i O. P. wcieliło ją do kanonu obowiązkowej lektury szkolnej.

F. PAPÉE

HISTORIA MIASTA LWOWA

Z 11 rycinami.

Brosz. zł. 5'40, w kart. zł. 6'—, w płótnie zł. 9'40.

Z prawdziwym zapaśm i umiłowaniam przedmiotu opisane dzieje kreślonego grodu, obejmujące tak historię jego rozwoju, jak i stosunki społeczne, kulturalne i polityczne, sylwetki najwybitniejszych postaci i szkice ważniejszych wypadków dziejowych, których echa i skutki rozchodziły się na całe państwo polskie. Na terenie okręgu szkolnego lwowskiego książka polecona przez Kuratorjum O. S. L. do bibliotek młodzieży.

MAPA OKOLIC LWOWA

Kolorowana. Podz. 1:100.000.

Cena zł. 3'—

Mapa ta jest reambulowaną i przedstawia faktyczny stan topografii na terenie Lwowa i okolicy. Nieodzowna dla turystów, geografów, związków wojsk. itp.

M. TRETER

NIEZNANY CYKL
A. GROTTGERA

WARSZAWA II.

Tekst i teka z 7 planszami.

Kart. zł. 16'—, płótno zł. 20'—

Jedno z nieznananych arcydzieł A. Grottgera wydobyte przed półtora rokiem na światło dzienne w Victoria and Albert Museum w Londynie. Nadaje się jako piękny a niedrogi podarek.

POLECA

KSIĄŻNICA-ATLAS S.A.

LWÓW, ul. Czarnieckiego 12 — WARSZAWA, ul. Nowy Świat 59

Żądać we wszystkich księgarniach.